

Syryjskie okno możliwości – zagrożenia dla potencjalnego rozwoju

Jakub Kukulski
Analityk The Opportunity

30.06.2026

Konflikt między USA i Izraelem a Iranem paradoksalnie zwiększył znaczenie Syrii jako potencjalnego węzła nowych szlaków transportowych. Wykorzystanie tej szansy będzie zależało od stabilizacji wewnętrznej i skutecznej odbudowy państwa.

Wstęp

Rząd w Damaszku uniknął uwikłania w regionalną konfrontację pomimo niepełnej konsolidacji władzy na terytorium kraju, ryzyka fragmentacji i znacznej zależności od aktorów zewnętrznych. Wzrost niepewności wokół tradycyjnych szlaków transportowych przebiegających przez Morze Czerwone i Zatokę Perską sprawił, że Syria zaczęła być postrzegana jako element alternatywnych korytarzy handlowych. Turcja wraz z Arabią Saudyjską planują odbudowę kolei Hidżaskiej przez Syrię i Jordanię. Irak deklaruje gotowość do ponownego uruchomienia rurociągu z Kirkuku do syryjskiego Banijas. Powstająca Inicjatywa Czterech Mórz (Four Seas Initiative) zakłada, że Syria stanie się częścią nowego korytarza transportowego łączącego Zatokę Perską, Morze Kaspijskie, Czarne i Śródziemne.

Syria powinna wykorzystać obecne okno możliwości, w którym interesy większości głównych aktorów zewnętrznych (z wyjątkiem Izraela) są wobec niej zbieżne. Aby potencjalne korzyści mogły się zmaterializować, państwo musi najpierw zmierzyć się z kilkoma fundamentalnymi wyzwaniami.

Niedostatek bezpieczeństwa

Najważniejszą przeszkodą dla wykorzystania tej szansy pozostaje niepełna konsolidacja państwa. Rząd centralny w Damaszku nie posiada całkowitej kontroli na własnym terytorium.

Strefa buforowa wzdłuż wzgórz Golan jest okupowana przez Izrael. Wspiera on niezależność druzyjskiej autonomii w As-Suwajdzie, powstałej na skutek starć na tle etnicznym z sunnickimi Arabami. Podobne konflikty okazjonalnie wybuchają także z Kurdami i Alawitami. Rosną również siły Państwa Islamskiego.

Kluczową rolę w utrzymaniu porządku oraz reintegracji terytorium odgrywać mają nowe Syryjskie Siły Zbrojne (*Syrian Armed Forces*). Po przejściu władzy przez Ahmada asz-Szara

rozwiązane zostały Syryjskie Arabskie Siły Zbrojne (*Syrian Arab Armed Forces*), stanowiące trzon dawnych sił reżimu Baszara al-Asada. Nowa armia ma charakter heterogeniczny i składa się z formacji powiązanych z HTS¹, pozostałych ugrupowań opozycyjnych, części struktur kurdyjskich (Syryjskie Siły Demokratyczne, SDF), a także zagranicznych bojowników dżihadystycznych², którzy przybyli do Syrii w trakcie wojny domowej.

Rząd syryjski musi zbudować zcentralizowany i hierarchiczny łańcuch dowodzenia oraz jasne struktury odpowiedzialności. Przeformowanie sił opozycyjnych, oraz integracja SDF i zagranicznych bojowników musi odbyć się w ramach transparentnych procedur. Rząd ma w tym zakresie punktowe sukcesy, ale arbitralność i selektywność procesu integracji powodują, że część grup pozostaje poza systemem państwowym, co może prowadzić do przyszłej konfrontacji z rządem centralnym.

Infrastruktura w odbudowie

Infrastruktura podstawowa w Syrii pozostaje w stanie głębokiej degradacji i wymaga szeroko zakrojonej odbudowy. Bank Światowy w raporcie z 2025 r. szacuje straty wśród infrastruktury na 52 mld USD. Od początku wojny około 70% elektrowni oraz linii przesyłowych zostało uszkodzonych. Napraw wymagają również drogi, mosty, stacje uzdatniania wody pitnej, czy kanały irygacyjne.

Znacząco ograniczona pozostaje dostępność usług publicznych. Wspomniany raport szacuje szkody wśród budynków komercyjnych i użyteczności publicznej na 23 mld USD. W lutym 2025 r. ponad 40% szpitali i 60% punktów pierwszej pomocy w Syrii pozostawało wyłączonych z użytku.

Skala zniszczeń infrastruktury oraz usług publicznych przekłada się na niski poziom zaufania do perspektyw odbudowy gospodarczej. Oceny funkcjonowania usług publicznych pozostają negatywne: dostęp do

¹ Hajat Tahrir asz-Szam (Organizacja Wyzwolenia Lewantu) – sunnicka koalicja grup zbrojnych, która w 2024 r. pokonała Asada, a na czele której stał Szara.

² Szacuje się, że w Syrii jest ich od 3500 do 10 000, z czego najbardziej prawdopodobne szacunki wskazują na ok. 5000. Zob.: <https://ctc.westpoint.edu/from-insurgency-to-statecraft-al-sharaa-and-syrias-foreign-fighters-test/>

internetu pozytywnie ocenia 43% społeczeństwa, dostęp do energii elektrycznej 41%, opiekę zdrowotną 36%, mieszkania w przystępnych cenach 35%, a zaopatrzenie w wodę pitną 32%. Tylko 17% Syryjczyków ocenia stan gospodarki pozytywnie.

Obecna polityka odbudowy przyjęta przez władze w Damaszku koncentruje się na dużych projektach infrastrukturalnych o strategicznym znaczeniu energetycznym i surowcowym, takich jak porozumienia dotyczące eksploracji i potencjalnego [wydobycia gazu z dna morskiego](#). Projekty te mają potencjał zwiększenia długoterminowych przychodów państwa oraz poprawy bilansu energetycznego, ale nie przekładają się bezpośrednio na poprawę warunków życia ludności ani odbudowę infrastruktury podstawowej.

Ta nierównowaga w priorytetach inwestycyjnych ogranicza tempo odbudowy segmentów kluczowych z punktu widzenia codziennego funkcjonowania państwa i społeczeństwa. W warunkach ograniczonego zaufania zarówno lokalni przedsiębiorcy, jak i diaspora syryjska, dysponująca znacznymi zasobami finansowymi i kapitałem ludzkim, pozostają niechętni do angażowania się w proces odbudowy i rozwoju przedsiębiorstw lokalnych. Brak ich aktywnego udziału ogranicza skłonność inwestorów zagranicznych do podejmowania ryzyka, a niski poziom partycypacji krajowej jest interpretowany jako sygnał niepewności co do powodzenia procesu odbudowy.

Polityka niezaangażowania w konflikty zewnętrzne

Od zmiany władzy, Syrii udało się odtworzyć relacje z USA, Niemcami, Francją czy państwami GCC, nie angażując się bezpośrednio w żaden z lokalnych konfliktów. W czerwcu 2026 r. prezydent Szara wykluczył nawet możliwość interwencji w Libanie, czego zwolennikiem był Donald Trump. Postawa strategicznej neutralności wynika częściowo ze świadomości własnej słabości, ale zapewnia Syrii wizerunek relatywnie bezpiecznego kraju w niestabilnym regionie.

Największym zagrożeniem dla utrzymania tej postawy jest nasilająca się od 2023 r. rywalizacja turecko-izraelska. Izrael postrzega Syrię jako potencjalne zagrożenie oraz element tureckiej strefy wpływów. Zbyt ściśle związanie się z Turcją lub próby ograniczenia druzyskiej autonomii w As-Suwaydzie mogłyby sprowokować izraelską interwencję zbrojną. Syria nie może sobie też pozwolić na porzucenie przez Turcję, która wobec wycofywania się USA z regionu jest jej głównym gwarantem bezpieczeństwa.

Potencjalne ścieżki stagnacji

Materializacja potencjalnych korzyści wynikających z obecnej sytuacji międzynarodowej zależy od zdolności władz w Damaszku do jednoczesnego zapewnienia bezpieczeństwa, odbudowy infrastruktury oraz utrzymania strategicznej neutralności. W przypadku zaniedbania powyższych zagadnień, Syria może znaleźć się w jednej z kilku trajektorii stagnacji:

- 1) **Pułapka libańska** – brak państwowego monopolu na przemoc oraz eskalacja napięć z Izraelem prowadzą do trwałej destabilizacji, która uniemożliwia wykorzystanie przekazów pieniężnych diaspory oraz pomocy rozwojowej.
- 2) **Pułapka iracka** – utrzymanie względnej stabilności i pozostanie poza bezpośrednimi konfliktami regionalnymi nie przekłada się na rozwój gospodarczy z powodu degradacji infrastruktury oraz rozproszonej i nieprzewidywalnej kontroli nad siłami zbrojnymi, co zniechęca inwestorów.
- 3) **Pułapka irańska** – konsolidacja silnego aparatu państwowego zapewnia stabilność wewnętrzną, lecz odbywa się kosztem izolacji międzynarodowej oraz ograniczenia napływu kapitału i technologii.

Wnioski

Syria staje się przestrzenią, przez którą przebiegają cudze projekty geopolityczne i gospodarcze, lecz wciąż nie jest pewne, czy będzie w stanie przełożyć je na własny rozwój. Korytarze transportowe, rurociągi i nowe połączenia handlowe mogą zwiększyć znaczenie kraju, jednak same w sobie nie tworzą trwałej wartości dodanej.

Przypadek Syrii pokazuje, że położenie geograficzne nie daje przewagi strategicznej. Może stworzyć okno możliwości, ale nie zastąpi sprawnego państwa, bezpieczeństwa infrastruktury, przewidywalnych instytucji i zdolności absorpcji kapitału.

Z zachowaniem świadomości odmiennych uwarunkowań, przypadek Syrii pokazuje mechanizm, który ma znaczenie także dla Polski: geografia zyskuje na wartości w warunkach wojny, ale sama nie tworzy trwałej przewagi. Wojna rosyjsko-ukraińska zwiększyła znaczenie naszego kraju jako zaplecza logistycznego NATO i kluczowego ogniwa wschodniej flanki Sojuszu. Samo położenie nie gwarantuje jednak trwałych korzyści. Obecne znaczenie Polski może okazać się zjawiskiem przejściowym, jeśli nie zostanie wykorzystane do dalszej rozbudowy infrastruktury, wzmacniania zdolności państwa oraz poprawy atrakcyjności inwestycyjnej gospodarki.

